

VIII. Ilyés Multidiszciplináris Konferencia Absztraktfüzet

2023.04.29. (szombat)

10:00 Megnyitó (104-es terem)

Pszichológia I. szekció (aula)

szekcióvezető: Szathmári Edit, ELTE PPK Szervezet- és Vezetépszichológia Tanszék

10:20-10:39	Tankó Karola, Ábrahám Lilla	Intrinzik és extrinzik motivációs faktorok összefüggése az iskolai teljesítménnyel az Országos Kompetenciamérés adatai alapján
10:40-10:59	László Boglárka	A szülői kihívások felmérése, és intervenciók lehetőségei a tehetséggondozásban
11:00-11:19	Tafferner István	A kognitív profil szerepe a pályaválasztásban, és a munkamemória fejlődési oldala az egyetemi tanulmányok során
11:20-11:39	Mayer Zsolt	A reflektív funkció, kötődés és életminőség kapcsolata serdülőknél
11:40-11:59	Bede Melinda	Az időskor szubjektív megélése a társas támogatás tükrében
12:00-12:19	Csordás Eszter, Pongrácz Emese	FÉRFIAK A NŐKÉRT - A nők melletti szövevényes cselekvés motivációi és fékjei férfiak körében
12:20-12:39	Kellerwessel Klaus	Ezt a címet is a GPT írta! - mesterséges intelligencia és pszichológiai kutatás

Pszichológia II. szekció (104-es terem)

szekcióvezető: Szabó Brigitta, ELTE PPK Fejlődés- és
Klinikai Gyermekpszichológia Tanszék

10:20-10:39	Németh Tamás	Fear of Missing Out jelensége és összefüggéseinek tudományos vizsgálata hazai serdülő mintán
10:40-10:59	Horváth Milla, Vécsey Boglárka	A táncimprovizáció és a lelki egészség kapcsolata
11:00-11:19	Tóth Laura Luca	Pszichológia az amatőr és profi sportolók sérülései mögött
11:20-11:39	Hugyik Lidia	A TikTok-használat testképre gyakorolt hatása serdülő lányoknál
11:40-11:59	Bognár Judit, Pólya Dorottya, Biliczki Judit	Az anorexia nervosa vizsgálata a DSM-5 alternatív személyiségmodellje alapján SCID-5-AMPD strukturált diagnosztikus interjúrendszerrel
12:00-12:19	Magyar Csilla	A nem öngyilkossági szándékú önsértés az önkritikus rumináció és a szégyen összefüggésrendszerében, felnőtt mintában
12:20-12:39	Orosz Tamás	Az alkoholfogyasztással összefüggő visszaesési énhatékonyság moderáló szerepének vizsgálata az adaptív és maladaptív érzelemszabályozás és az alkoholfogyasztás kapcsolatában

Társadalom- és politikatudomány szekció (304-es terem)

szekcióvezető: Juhász Vanessza, ELTE ÁJK
Politikatudományi Doktori Iskola

10:20-10:39	Dudok Dávid	A klasszikus és kulturális közösségfejlesztés szerepe a közművelődési intézmények társadalmiasításában
10:40-10:59	Stemler Lili Fanni	A hazai nyugdíjrendszer felépítése és fenntarthatósága
11:00-11:19	Szaller Nikolett	Az irracionalitás szerepe különböző generációk pénzügyi döntéseiben
11:20-11:39	Horváth Kata	Fact-checking itthon és külföldön - a magyar Lakmusz és portugál Poligrafo tényellenőrző oldalak összehasonlító elemzése
11:40-11:59	Dénes Kornél Máté	A legitimitás ára - A versengő autokráciák gazdasági teljesítményének legitimációs hatásai Oroszország, Ukrajna és Törökország összehasonlításában.
12:00-12:19	Recskó Márk	Elméletek és elképzelések a regionális integráció megvalósításáról Euráziában
12:20-12:39	Tóth Szimonetta	Bevándorlás mexikói szemszögből

Filozófia szekció (307-es terem)

szekcióvezető: Szegedi Mónika, ELTE BTK
Buddhológia és Tibetisztika Tanszék

10:20-10:39	Menaker Angelika	Az indiai vaisésika-nyája filozófiai iskola és a görög atomisták
10:40-10:59	Téglási Ádám	A Hétköznapi és Nyilvánvaló
11:00-11:19	Bialkó László Gergő	A filozófia mint életpraxis - A bölcsélet terápiás megközelítése
11:20-11:39	Szabó János	Az akaraterő mítosza - Az önkontroll naiv pszichológiai modelljének problematikája buddhista szemszögből
11:40-11:59	Fodor Gellért	Műanyag Buddhizmus - A mindfulness és a buddhista etika szerepe az edukációban, valamint a műanyagszennyezéssel kapcsolatos környezeti katasztrófa válsága

Állam- és jogtudomány szekció (305-ös terem)

szekcióvezető: Sall Zsófia, ELTE ÁJK Állam- és
Jogtudományi Doktori Iskola

10:20-10:39	Vörös Emese Hargita	Osztatlan közös tulajdon? Micsoda? - A közös tulajdon sajátosságai nemcsak jogi szemüvegen keresztül
10:40-10:59	Kaisinger András	A kötelező szavazás elméleti megközelítése
11:00-11:19	Torda Sztella	Az Országgyűlés a rendszerváltás tükrében
11:20-11:39	Kenéz Kende	Gyűlöletbeszéd a közösségi médiában

14:00 Plenáris előadás: Mérő László – Tehetséggondozás felnőttkorban
(104-es terem)

Irodalomtudomány szekció (104-es terem)

szekcióvezető: Pintér Kitti, ELTE BTK
Irodalomtudományi Doktori Iskola

15:20-15:39	Sándor Anna Viola	Női sorsok és szereplehetőségek Jókai Mór "Az arany ember" című regényében
15:40-15:59	Neufeld Virág	Álom és emlékezés Babits Mihály "A gólyakalifa" című regényében
16:00-16:19	Koós Krisztina	„Megpezdült az élet, nyálát freccsentette a hasnyálmirigy.” - Határ Győző emigrációt megelőző pályaszakasza (1945-1956) és a befogadástörténet problémái
16:20-16:39	Király Csenge	Az "Iskola a határon" és a tömegpszichológia
16:40-16:59	Varga Borbála Kincső	A transzcendencia megtalálása Tandori Dezső "Töredék Hamletnek" című kötetének "Egy part kövei" című ciklusában

Neveléstudomány szekció

(305-ös terem)

szekcióvezető: Kopp Erika, ELTE PPK
Neveléstudományi Intézet

15:20-15:39	Burány Judit Rita	Büntetés helyett tehetségfejlesztés
15:40-15:59	Vencel Tímea	Kreatív program - Az én filmem mint fejlesztő módszer az autizmus spektrumzavarral élő serdülők életében
16:00-16:19	Grósz Anna Boróka	Környezettudatos építészet - Környezettudatos nevelés

Történelemtudomány szekció (304-es terem)

szekcióvezető: Melkovics Tamás, ELTE BTK Új- és Jelenkori Magyar Történeti Tanszék

15:20-15:39	Vörös Dániel	A Milánói rendelet kölcsönhatásai az igazságos háború keresztény elméleteivel
15:40-15:59	Konkoly Sándor	A második mohácsi csata előzményei hadirégészeti leletek tükrében
16:00-16:19	Zahorán Sára	Hódoltsági török fürdő kultúra
16:20-16:39	Szeibert-Erdős András	Az "élcsapat" emlékezete - 1919-es ceglédi kommunista memoárok elemzése

Természet- és mérnöktudomány szekció

(307-es terem)

szekcióvezető: Kiss Krisztián, ELTE TTK Biológia Doktori Iskola

15:20-15:39	Rácz Viktor Norbert	Algoritmusalapú BIM-modell készítés és tervezésoptimalizálás fókuszáltn az építéshelyi védőkorlátok elhelyezésére
15:40-15:59	Kovács Richárd Dezső	Kvantumkémia gyakorlati alkalmazásai - Az ösztrogén fehérje katalizált átalakulása
16:00-16:19	Szabó Tibor	Policiklusos aromás szénhidrogén lebontó baktériumok izolálása
16:20-16:39	Takács Péter	Madarakon élősködő parazita atkafaj(ok) vizsgálata Magyarországon

17:00 Záróbeszélgetés: Interjú a Platon Karataev tagjaival – Tehetség a művészetben
(aula)

PSZICHOLÓGIA I. SZEKCIÓ

Tankó Karola, Ábrahám Lilla

Intrinzik és extrinzik motivációs faktorok összefüggése az iskolai teljesítménnyel az Országos Kompetenciamérés adatai alapján

Kutatásunk az intrinzik és extrinzik motivációs faktorok, illetve az iskolában felmért szövegértés teljesítmény közötti kapcsolatot vizsgálja az Országos Kompetenciamérés 2018-as, 2019-es és 2021-es adatait felhasználva. Az extrinzik motivációs faktorba a szocioökonómiai státuszt (SES), a szülői bevonódás két faktorát soroltuk. A SES esetében jelentős kapcsolatot találtunk a diákok teljesítményével, míg a szülői bevonódás (a tanulmányokba és az otthoni teendőkbe) nem eredményezett szignifikáns kapcsolatot. A kutatás részét képezik még az intrinzik motivációs faktorok, továbbá a különórák szerepének vizsgálata (Perpék és Fekete, 2016). Intrinzik motivációként kerülnek említésre a diákok továbbtanulási céljai, a különórákon való részvétel. A különórákon való részvétel kutatásunkban mind extrinzik, mind intrinzik motivációként kategorizálható, hiszen e plusz órákon való részvétel nemcsak a család szocioökonómiai háttérétől, hanem a tanuló belső késztetésétől is függ. Kutatási kérdésünk az intrinzik és extrinzik motivációs faktorok, valamint az iskolában nyújtott teljesítmény közötti kapcsolatra fókuszál. Azt vizsgáljuk, hogy az intrinzik motiváció, vagy az extrinzik motiváció által jósolható be inkább az iskolában való sikeresség. Első lépésben egy többdimenziós, összefüggő módszerekből álló statisztikai eljárást, a strukturális egyenletek modellezésének módszerét alkalmaztuk (Structural Equation Modeling, SEM). Ám a módszer nem szolgált megfelelő illeszkedéssel, így a vizsgálatot Hierarchikus Többszörös Lineáris Regresszióval (HTLR) végeztük mintánkon (populáció). Kutatásunk rávilágított a szocioökonómiai státusz, a továbbtanulási célok, az idegennyelv különórákon való részvétel együttjárására. Általuk előrejelezhető a jó szövegértési pontszám, míg szülői bevonódás mindkét formája, a matematika és a sport különórák fordított együttjárást eredményeztek. A kapott eredmények összhangban voltak a szakirodalomban összefoglaltakkal, az illeszkedés mértéke közepes volt (Harsányi és mtsai., 2019).

A szülői kihívások felmérése, és intervenciós lehetőségek a tehetséggondozásban

A tehetséggondozásban nem csak az oktatási intézmények és tehetségtámogató szervezetek, hanem a szülők is fontos szerepet töltenek be. A kutatási célunk feltárni, hogy milyen kihívásokkal néznek szembe a szülők tehetséges gyermekeik nevelésében. Fókuszcsoportos kutatásunkban összesen 22, 11 és 14 év közötti tehetséges gyermek szülőjét kérdeztük a nevelési kihívásokról. Az interjúkat manuálisan, és a ChatGPT segítségével dolgoztuk fel. Az eredmények alapján a tehetséges gyermekeket nevelő szülők ugyanúgy szembesülnek általános (tehetségtől független), mint specifikus (a tehetséges gyermekek jellemzőiből fakadó) kihívásokkal. Az előbbi kategóriához tartozóan, nehézséget jelent számukra a fokozott digitális eszközhasználat, és a kamaszkori magatartás kezelése. Az utóbbihoz sorolhatók pedig a motivációs, kommunikációs, illetve a logisztikára, és a családi egyensúly fenntartására vonatkozó kihívások. Az eredményekre reagálva, és a szakirodalomra alapozva intervenciós javaslatokat teszünk.

Kulcsszavak: szülői kihívások, fókuszcsoportos interjú, ChatGPT, intervenció

A kognitív profil szerepe a pályaválasztásban, és a munkamemória fejlődési oldala az egyetemi tanulmányok során

Az alábbi empirikus kutatás célja a humán és reál szakos egyetemista diákok munkamemória képességeinek összehasonlítása, és az egyetem memóriafejlesztő hatásának tesztelése. 63 egyetemista (31 humán, és 32 reál szakon tanuló hallgató), a munkamemória három nagy területét lefedő tesztcsomag feladatait végezték el. A nyelvi rövidtávú memóriát mérő álszóismétlési tesztet és számterjedelem teszteket a téri-vizuális memóriát mérő Corsi-kockák teszteket és a központi végrehajtó funkciókat mérő n-back feladatot, Trail Making Tesztet, és Stroop tesztet. Az eredmények alapján a reál szakosok jobban teljesítettek a verbális-, és téri munkamemóriefeladatokban, és egy végrehajtó funkció mérő feladatban is. Megfigyelhető az eredmények alapján az egyetemi tanulmányok álszóismétlési terjedelem növelő hatása. Emellett észrevehető volt a sok időt egyetemen töltött humán szakos személyek komplex téri- vizuális terjedelem különbsége a többi csoporthoz képest. Ezt okozhatják a tanulmányok is, de az is okozhatja, hogy idő alapján a későbbi csoportba eső résztvevők között az évek során volt lemorzsolódás az egyetemekről. A csoportosítás segítségével elkülöníthetőek csoportok, amikben egyedi képességmintázatok lelhetőek fel, specifikusan az egy-egy szak túlsúlyával. Emellett olyan csoportok is vannak melynek tagjai között egyenlően vannak képviselve a szakok, így nem különböztethető meg egymástól teljesen a két hallgatói csoport.

A reflektív funkció, kötődés és életminőség kapcsolata serdülőknél

Háttér: A szakirodalom szerint felnőtteknél kapcsolat van a reflektív funkció és a kötődés minősége között, ami az egyének jóllétére is kihathat. Azonban serdülők körében a kötődés és a reflektív funkció hatását az életminőségre még nem vizsgálták magyar mintán. Célitűzés: 14-18 éves serdülők mintáján vizsgáltuk a kötődés, a reflektív funkció és az életminőség kapcsolatát. Módszer: Tájékoztatót beleegyezés után 142 serdülő töltötte ki a keresztmetszeti, nem-klinikai vizsgálatunkban a Reflektív Funkció Kérdőív serdülő változatát (RFQ-H), a Tapasztalatok Szoros Kapcsolatokban (ECR) és az Életminőség kérdőívet (ILK). A kutatásban az első mediátor modellben a Kötődési Elkerülés alskála, míg a másodikban a Kötődési Szorongás alskála volt a független változó, és mindkettőben az Életminőség volt a függő változó, a Bizonytalan mentalizáció pedig a mediátor. Következtetések: Eredményeink a korlátok mellett azt mutatják, hogy a Kötődési elkerülés és a Kötődési szorongás direkt és indirekt úton is, a Bizonytalan mentalizáción keresztül hatással van a serdülők életminőségére. Eredményeink alapján a serdülők életminőségének javítására a kötődés minőségét, illetve a mentalizációs kapacitás fejlesztését célzó terápiákat ajánljuk.

Az időskor szubjektív megélése a társas támogatás tükrében

Elméleti háttér: A XXI. században élő idősök helyzetének többszintű átalakulásához a családi struktúrák átformálódása és a társadalmi előregedés sorolható, amelyek vetületeként az idősök életkörülményeinek változása említendő (Ferwagner & Pék, 2021). Az időskor szubjektív megélését protektív faktorok befolyásolhatják, mint a reziliencia és a társas támogatás. A társas támasz a személy környezetéből ered, így lakóhelyének jellemzői meghatározhatják észlelését. Cél: Az időskor megélésének vizsgálata a lakóhely függvényében (család, egyszemélyes háztartás, szociális intézmény), továbbá az időskor megélésének aspektusai (önértékelés, étellel való elégedettség) és befolyásoló tényezői (társas támogatás, reziliencia) összefüggéseinek vizsgálata egymással és az életkorral, illetve a társas támogatás lakóhelyi különbségeinek feltárása. Módszer: A vizsgálat egyszeri keresztmetszeti elrendezésű, a minta 60 év feletti résztvevőkből tevődik össze. A mérőeszközök közé kérdőívek és saját szerkesztésű kérdések tartoznak. Eredmények: Lakóhelyi különbségek láthatók a társas támogatás mentén: a szociális intézményben és a családban élők magasabb támasszal rendelkeznek az egyszemélyes háztartásban élőknél. Az önértékelés és az étellel való elégedettség együttjárást mutat a befolyásoló tényezőkkel, az életkorral azonban kizárólag a reziliencia függ össze. Következtetések: Az időskor szubjektív megélésében nincsenek lakóhelyi eltérések a társas támasz különbségei és a szignifikáns korrelációk ellenére, így előfordul, hogy a társas támogatás hatásait felülírta a reziliencia, mint egyéni változó.

FÉRFIAK A NŐKÉRT - A nők melletti szövetséges cselekvés motivációi és fékjei férfiak körében

Jelen kutatás során magyar férfi egyetemista mintán vizsgáltuk, hogy a férfiak hajlandóbbak-e a nők melletti kollektív cselekvésre, ha a pszichológiai szükségleteiknek megfelelő kampányüzenetekkel találkoznak. Az általunk végzett online kísérletben (Study 1) a résztvevőknek különböző nők melletti kiállásra buzdító kampányüzeneteket mutattunk be, melyek vagy a társadalmi státuszukat (státuszkondíció) vagy a morális képüket (morális kondíció) megerősítő üzeneteket tartalmaztak, vagy pedig nem tartalmaztak megerősítő üzenetet (kontrollkondíció). Az egyes kondíciókban nem találtunk különbséget a kollektív cselekvési hajlandóság kérdőívesen mért értékében, míg a viselkedésesen mért értékekben a státuszkondíció szignifikánsan hatástalanabbnak bizonyult a másik kettőnél. A kérdőívesen mért kollektív cselekvési hajlandóságot egyéb, kondíciótól független tényezők, mint a férfi identitással való azonosulás mértéke és a modern szexizmus szignifikánsan jósolták be, negatív irányban. Az eredmények pontosabb interpretációja érdekében egy kvalitatív, fókuszcsoportos kutatással (Study 2) egészítettük ki a kvantitatív részt. Itt választ kaptunk rá, hogy mi okozhatta potenciálisan a státuszkondíció hatástalanságát. Legtöbben a minta sajátosságaival illetve a státuszkondíció retorikájával magyarázták az eredményeket. Emellett lehetőségünk volt a férfi egyetemisták nők melletti szövetséges cselekvési mintázatainak, motivációinak és gátjainak felderítésére. Választ kaptunk továbbá arra, hogy az adott korosztály milyen kampányüzeneteket talál hatékonynak.

Ezt a címet is a GPT írta! - mesterséges intelligencia és pszichológiai kutatás

A számítógépek első pszichológiai bevetése az MMPI2 kiértékelése volt, ami komoly ellenkezést váltott ki a papír-ceruza kiértékelés híveiből. Mára az ott kidolgozott technológiák a pszichológiai kutatások nélkülözhetetlen részeivé váltak, és senkinek sem kell kézzel p-értékeket számítani, csak ha szeretné. Hol tartunk most? Valószínű, hogy amikor ezt olvasod, a technológia még tovább fejlődött, de a megírás pillanatában (január 23-án), a ChatGPT-3 már képes megírni egy teljes előadás-absztraktot: "Belefáradtál abba, hogy egy üres lapot bámulsz, és azon gondolkodsz, hol is kezd a kutatást? Köszönts a chatGPT-t, az új virtuális kutatási asszisztenset, amely új ötleteket generál, automatizálja a fárasztó feladatokat, és a termelékenységed szárnyalni fog, mint egy madár szteroidokon. Ígérjük, hogy a bemutató után azt fogod gondolni: "Miért is foglalkoztam valaha kutatással chatGPT nélkül?". De ne aggódjon, nem hagyjuk abba a technológiai részleteknél. Szó lesz arról is, miért is fontos az ember a kutatásban, és a chatGPT kimenetének szakértőkkel való ellenőrzése. Előadásunk segítségével láthatja, hogy a chatGPT hogyan nyithat új dimenziókat a pszichológiai kutatásban, és hogyan segítheti a kutatókat a flow egy új szintjének elérésében, úgyhogy készülj fel, és csatlakozz hozzánk ezen az izgalmas felfedezőúton!"

PSZICHOLÓGIA II. SZEKCIÓ

Németh Tamás

Fear of Missing Out jelensége és összefüggéseinek tudományos vizsgálata hazai serdülő mintán

A Fear of Missing Out (FoMO) jelenségének a tárgyalása egyre jobban elterjed mind a pszichológiát népszerűsítő, online magazinokban, mind a hétköznapi sajtótermékekben. A FoMO a nemzetközi szakirodalomban is egy széles körben kutatott pszichológiai jelenség. A kutatás célja egy olyan mérőeszköz kifejlesztése, mely a FoMO jelenséget megbízhatóan és jól használhatóan méri, mivel egy-két kivételtől eltekintve hazai mintán a FoMO jelenséget még nem nézték. Jelen előadás bemutatja a kutatás első lépéseit, az adaptálás kezdeti eredményeit, A FoMO skálák összefüggéseit más skálákkal magyar serdülő mintán.

A táncimprovizáció és a lelki egészség kapcsolata

A tánc különböző formáinak pozitív hatásait korábban már számos alkalommal alátámasztották. Az empirikus eredmények azonban ellentmondásosak. Célunk annak feltérképezése, hogy milyen módon fejti ki hatását a tánc improvizáció, illetve olyan tényezők azonosítása, melyek ezt befolyásolhatják. Hobbi szintű táncosok ($n = 53$) vettek részt vizsgálatunkban, akik strukturált hét alkalmas tánc improvizációs programunkban vettek részt. Kutatásunkban a Cloninger-féle Temperamentum és Karakter kérdőívet (TCI), az Érzelmek Mérése Skálát, a Spielberg-féle Vonászorongás Kérdőívet, a Pozitív és Negatív Affektivitás Skálát, Mentális Egészség Tesztet, Észlelt Stressz Kérdőívet és Félelem a Negatív Megítéléstől Kérdőívet alkalmaztuk. Az állapot kérdőívekből egységes mutatót (LE – lelki egészség) számítottunk. Az LE egy alkalmat és a teljes intervenciót tekintve is javult ($p < .005$). A kezdeti LE befolyásolta az LE-ben bekövetkező változás mértékét ($p < .03$), vagyis minél rosszabb volt egy személy kezdeti LE szintje, annál nagyobb mértékű pozitív változás történt esetében táncot követően ($p < .03$). A személyiségmutatók közül a TCI önirányítottság és ártalomkerülés faktorai indirekt módon befolyásolták az LE-ben bekövetkező változást a kezdeti lelki egészségen keresztül ($p < .04$). A tánc improvizáció hatása függ tehát a kezdeti lelki egészségtől és bizonyos személyiségjellemzőktől. Vizsgálatunk felhívja a figyelmet az individuális különbségek befolyásoló szerepére, mely például táncterápia esetében is lényeges lehet.

Pszichológia az amatőr és profi sportolók sérülései mögött

Empirikus kutatásom célja a sportsérülésekre hajlamosító pszichológiai faktorok feltárása az amatőr (N=62) és profi (N=143) sportolók körében. A kutatás teoretikus bázisát Andersen és Williams (1988) stressz-sérülés modellje adja. A sportolók három személyiségtényezőjéről (neuroticizmus, vonásszorongás és társas elvárásként megélt perfekcionizmus), általános megküzdési kapacitásáról, valamint a korábbi sérülésről, mint stressz-forrásról feltételeztem, hogy a sportsérülések hátterében állnak a különböző sportkészségszinteken. Kutatásom célcsoportja nagykorú, aktív sportolók voltak. A vizsgált változókat négy standardizált pszichológiai mérőeszköz, a Hewitt és Flett-féle Multidimenzionális Perfekcionizmus Kérdőív (Olajos és mtsai., 2021), a NEO Five-Factor Inventory (Tóth & Szabó, 2019), a Spielberger-féle Vonásszorongás Skála (Sipos és mtsai., 1994), és a Sportolói Megküzdés Kérdőív (Jelinek, 2000), illetve egy saját szerkesztésű kérdőív segítségével mértem. Az eredmények alapján sportkészségszinttől függetlenül a korábbi sérülés szignifikáns előrejelzőnek bizonyult az újbóli sérülés szempontjából. Profi sportolók esetén a neuroticizmus, az általános megküzdési kapacitás, valamint annak csapásokkal való megküzdés, koncentráció, szorongásmentesség és edző általi irányíthatóság dimenziója mutatott szignifikáns kapcsolatot az elmúlt egy évben szerzett sérülések előfordulásával. Azonban egyik személyiségtényező és az alacsonyabb szintű általános megküzdési kapacitás sem bizonyult kockázati tényezőnek az amatőr sportolók sérüléseinek szempontjából. A kutatás korlátait figyelembe véve megállapítható, hogy a sérülések bekövetkezésében fontos szerepet játszanak a pszichés faktorok, amelyek eltérőek lehetnek a sportoló készségszintjétől függően.

Kulcsszavak: sportpszichológia, sportsérülés, perfekcionizmus, szorongás, neuroticizmus, megküzdési kapacitás, amatőr sportolók, profi sportolók

A TikTok-használat testképre gyakorolt hatása serdülő lányoknál

Háttér: A médiában megjelenő patriarchális társadalmi női szerepek és elvárások szerint a nőknek az a feladata, hogy szép, karcsú és nőies legyen. Az idealizált női testek túlzott mértékű hangsúlyozása azonban kihatással van a serdülő lányok önértékelésére és testképére. Módszer: A kísérletben 271 fő, 14 és 20 év közötti középiskolás lány vett részt. Az adatgyűjtés kényelmi mintavétellel, online történt. A résztvevők random besorolással három csoportba kerültek, ahol 10-10 TikTok-videót (testpozitív üzenettel rendelkező, karcsúságideált közvetítő és neutrális tartalmú videókat) tekintettek meg. Felhasznált mérőeszközök: a Testi Attitűdök Tesztje, a Technológiaalapú Társas Összehasonlítás és Visszajelzés-keresés Skála. Eredmény: A teljes mintában a testi elégedetlenség szignifikánsan korrelált a társas összehasonlítás mértékével, míg nem találtunk szignifikáns korrelációt a testi elégedetlenség és a videók szűrővel/effekttel való ellátásának gyakorisága között. Kevert ANOVA elvégzése után megállapítottuk, hogy a videók megnézését követően a testi attitűd változása szignifikáns volt, a videók típusának azonban nem volt statisztikailag szignifikáns hatása. A kettő közötti interakció sem volt szignifikáns. Konklúzió: A kapott eredmények részben hasonlóságot mutatnak más platformokon végzett kutatásokkal a testképre vonatkozóan, azonban a vékonyság ideált közvetítő TikTok-videók azonnali hatása mellett nem találtunk bizonyítékot.

**Az anorexia nervosa vizsgálata a DSM-5 alternatív személyiségmodellje alapján SCID-5-AMPD
strukturált diagnosztikus interjúrendszerrel**

A vizsgálatunk célkitűzése az AN hatékony és célzott terápiájának elősegítése a diagnózist és a pszichoterápiás célpontok azonosítását segítő személyiségvonások és endofenotípusok feltárásával. Módszerek: 18-45 év közötti AN betegek (a vizsgálat jelenlegi státuszában N=12 nőbeteg) MINI és SCID-5-AMPD interjút követően személyiségjegyeket (PID-5), étkezési zavart (EDI-1), érzelemszabályozási stílust, mentalizációt (MZQ), disszociációt (DIS-Q), aktuális érzelmi, hangulati állapotot (SCL-90, PHQ-9), és korábbi traumatikus eseményeket (CTQ) vizsgáló kérdőíveket töltötték ki online. Az eredményeket illesztett egészséges kontroll mintával hasonlítottuk össze.

A nem öngyilkossági szándékú önsértés az önkritikus rumináció és a szégyen összefüggésrendszerében, felnőtt mintában

Kutatás célja: a nem öngyilkossági célú szándékos önsértés (NSSI) vizsgálata olyan szakirodalmi szempontból releváns konstruktumokkal összefüggésben, mint a szégyen és az önkritikus rumináció. Több kutatás is rámutatott, hogy e három konstruktum összefüggésben állhat azon a mechanizmuson keresztül, hogy a szégyennel való megküzdés céljából alkalmazott maladaptív érzelemreguláció ahhoz vezethet, hogy a személy önmaga felé irányítja agresszióját, mely nemszuicidális önsértésben is kifejeződik. A vizsgálat nem klinikai populáció bevonásával zajlott. Mintáját 1873 fő alkotta, többségében nők ($n=1404$, 74,96%). Az átlagéletkor 34,88 év volt ($SD=14,58$). A mintában elkülönítettem a sohasem önsértő, a korábban önsértő és az aktuálisan önsértő csoportokat, valamint a repetitív- és az alkalmi önsértőket. A vizsgálat hozzáférhetőségi mintavétellel zajlott, a kitöltők anonim módon vettek részt a vizsgálatban. Eredményeim számos ponton összefüggéseket mutattak ki e három konstruktum összefüggésrendszerében. A komplexebb összefüggéseket mediációs modellel teszteltem, ahol a szégyen és a nem öngyilkossági célú önsértés kapcsolatában az önkritikus rumináció mediáló szerepét térképeztem fel. A további eredmények kimutatják a magasabb szégyenpontszám és többféle NSSI mód alkalmazása közötti együttjárást, valamint a magasabb szégyenpontszám és az önsértés időbeli aktualitása közötti pozitív kapcsolatot. A vizsgálat része a repetitív- és alkalmi önsértők összevetése is, az önkritikus rumináció szempontjából, mely alapján az alkalmi önsértőket kevésbé jellemzi a rágódás ezen fajtája.

Az alkoholfogyasztással összefüggő visszautasítási énhatékonyság moderáló szerepének vizsgálata az adaptív és maladaptív érzelemszabályozás és az alkoholfogyasztás kapcsolatában

Elméleti háttér. Az adaptív érzelemszabályozás az alkoholfogyasztás alacsonyabb, a maladaptív érzelemszabályozás az alkoholfogyasztás magasabb szintjét vetíti előre. Azonban, ha szem előtt tartjuk, hogy a visszautasítási énhatékonyság alacsony szintje magasabb alkoholhasználati gyakorisággal jár együtt, akkor az alkoholfogyasztás és az érzelemszabályozás közötti kapcsolat vizsgálata során, egy komplex modell keretében, megfontolandó lehet a visszautasítási énhatékonyság figyelembevétele is. Célkitűzések. Jelen kutatás a visszautasítási énhatékonyság lehetséges moderáló szerepét vizsgálta az adaptív és a maladaptív érzelemszabályozás és az alkoholfogyasztás viszonyában. Módszer. A keresztmetszeti vizsgálati minta 269 fő adatait tartalmazta. Az egyes konstrukciók felmérése rövidített mérőeszközök alapján történt meg. A vizsgálat során kettő, többszörös logisztikus regresszió alapuló moderációs modell megalkotására került sor. Eredmények. A maladaptív érzelemszabályozás és a visszautasítási énhatékonyság alkoholfogyasztásra gyakorolt interakciós hatása nem hozott szignifikáns eredményt. Azonban az adaptív érzelemszabályozás és a visszautasítási énhatékonyság alkoholfogyasztásra gyakorolt kombinált hatása szignifikánsnak bizonyult. Következtetések. Jelen kutatás felhívhatja a figyelmet arra, hogy az adaptív érzelemszabályozó stratégiák fokozott használata önmagában nem feltétlenül jelent védőfaktort az alkoholfogyasztással szemben: fontos lehet hangsúlyt fektetni a visszautasítási énhatékonyság fejlesztésére is.

A klasszikus és kulturális közösségfejlesztés szerepe a közművelődési intézmények

Doktori kutatásom keretein belül a hazai közművelődés és közösségfejlesztés fogalmának változásaival, a közösségi művelődés lehetőségeivel, illetve a közművelődési intézmények társadalmiasított működésével foglalkozom. Dolgozatomban rávilágítok a klasszikus és kulturális közösségfejlesztés közötti nézetkülönbségekre, bemutatom a közművelődéssel kapcsolatos attitűdöket, látásmódokat; valamint különbséget teszek az intézmények felőli közelítési irány, és a helyi közösségek felőli közelítési irány között. Készülő disszertációm elméleti fejezetében bemutatom a közművelődés fogalmát, ismertetem a közösségfejlesztés koncepcióját, összefoglalom a témám szempontjából releváns társadalmi tőke elméleteket, valamint kitérek a közművelődési intézmények társadalmiasított működésére is. Kutatásomban félig strukturált szakértői interjúkat készítettem a közművelődési intézményrendszer képviselőivel, közösségfejlesztőkkel, és törvényalkotókkal. Az interjúk feldolgozása során az egyes válaszokat tematikusan kódoltam, ezek alapján kaptam választ kutatási kérdéseimre. Az elméleti megfontolások összegzését három rövid esetleírással teszem színesebbé. A kutatás legfontosabb megállapításai, hogy (1) a közösségfejlesztés fogalma átalakulóban van napjainkban; (2) a közművelődésben legtöbbször a kulturális közösségfejlesztési formák jelennek meg; (3) a közművelődés „fontolva halad” a társadalmiasított működés felé; (4) a társadalmi tőke fejlesztése implicit módon jelenik meg a közművelődésben.

A hazai nyugdíjrendszer felépítése és fenntarthatósága

A nyugdíj és a nyugdíjrendszer alakulása egy globális kérdés, amely különösen fontos szerepet kap a XXI. századi demográfiai trendek tükrében. A feltételek gyorsan és folyamatosan változnak, emiatt pedig a fennálló rendszernek és a polgároknak makrogazdasági és egyéni szinten is új kihívásokkal kell szembenéznük. Ez a tény pedig olyan kérdéseket vet fel, amelyeknek nagy hatással vannak a rendszer rugalmasságára. Meddig növelhető a nyugdíjkorhatár és miért van erre szükség? Mitől függ a nyugdíj összege és ezt hogyan számítják ki? Előadásomban ezeket a kérdéseket szeretném megválaszolni a nyugdíjrendszer kialakulásának és jelenlegi állapotának bemutatásával. Ismertetem a kötelező állami és a tőkefedezeti nyugdíj-előtakarékossági pillérek hasonlóságait és különbségeit. Elemzem a rendszer fenntarthatóságának kérdéskörét is, amely egy rendkívül meghatározó és időszerű tényező. Az előregedő népesség és a várható élettartam növekedése az élet minden területére hatással van, így a nyugdíjrendszerre is. Kutatásom célja tehát egy átfogó képet adni a jelenlegi hazai nyugdíjszabályokról és a rendszer törekenységét eredményező problémákról.

Az irracionalitás szerepe különböző generációk pénzügyi döntéseiben

A való életben számos tényező akadályozza a racionális döntések létrejöttét. Kutatásomban arra keresem a választ, hogy Magyarországon a Z generáció és az idősebb korosztály pénzügyi döntéseiben milyen különbségek és hasonlóságok fedezhetőek fel a keretezési hatásra, azaz az információk tálalása hogyan befolyásolja a pénzügyi döntéseket, a veszteségkerülési, valamint a kockázatkerülési attitűdre vonatkozóan. A Z generáció interneten való jártassága, illetve a korlátlan információmennyiségben való rugalmas tájékozódása az idősebb korcsoportéhoz képest kiemelkedő, feltételezésem szerint másképp dolgozzák fel a különböző módon tált információkat, mint az idősebbek, ezért dolgozatom első hipotézise, hogy a keretezési hatás során tanúsított attitűdöt befolyásolja az emberek kora. Második hipotézisem szerint a kockázati attitűd kortól, szerencsejátékban/okban való részvételtől és befektetési szokásoktól függ. Harmadik hipotézisem: a veszteségkerülési attitűdöt befolyásolja az emberek kora. Végül megvizsgálom, a pénzügyi/közgazdasági ismeretek és a pénzügyi területen szerzett munkatapasztalat meghatározza-e a pénzügyi döntéseket. Ezek alapján megvalósított kvantitatív kutatásomhoz 100 fős mintanagysággal lennék elégedett, melyhez a Google Forms segítségével készítettem kérdőívet. Ezt önkényes mintavétel segítségével Facebook-oldalamon, illetve különböző Facebook-csoportokban osztanám meg. A hólabda módszert tervezem alkalmazni, megkérném válaszadó ismerőseimet kérdőívem terjesztésére.

Fact-checking itthon és külföldön - a magyar Lakmusz és portugál Polígrafo tényellenőrző oldalak összehasonlító elemzése

Napjaink egyik legnagyobb kutatási és közbeszédbeli témája a dezinformáció. Ennek új aktualitást adott a 2022-ben kirobbant ukrán-orosz háború, melyet a brutális fegyveres konfliktus mellett „információs háborúként” jellemezhetünk. Előadásommal a magyar Lakmusz és a portugál Polígrafo tényellenőrző oldalak összehasonlító elemzésének szenteltem, mellyel célom, hogy feltárjam a fact-checking szakmai és fogyasztói megítélését, a jelenségről kialakított percepciókat az eltérő médiarendszerek kontextusában. Munkámmal összehasonlító empirikus kutatással szeretném körbejárni, hogy az eltérő médiarendszerekben milyen különbségek fedezhetők fel egy új jelenség, a tényellenőrzés esetében. Ennek érdekében a két ország médiaökoszisztémájáról is rövid kitekintést kívánok nyújtani, hiszen azt szeretném feltárni, hogy különböző állapotban lévő médiarendszerekben ugyanaz a jelenség hogyan csapódik le a szakma és fogyasztók körében. A kutatás keretében számos fókuszcsoport beszélgetést készítettem magyar, illetve portugál médiaszakos hallgatókkal, hogy ezáltal egy tudatosabb médiafogyasztó réteg véleményét, tényellenőrző oldalak hasznosságának megítélését megismerhessem. A beszélgetések elkészítését 13 magyar, illetve 4 portugál újságíróval készített mély-, valamint félig strukturált interjú előzte meg, melyekkel a fake news és fact check országspecifikus percepcióit szerettem volna feltárni. Továbbá a Lakmusz potenciális fogyasztóinak megítélését és az olvasók általi ismeretségét vizsgálva az ELTE Kommunikáció- és Médiatudomány Szak 104 elsőéves hallgatójával töltöttem ki egy általános médiafogyasztási szokásokról, dezinformációról és fact check-ről szóló kérdőívet. Prezentációmban e kutatás részeredményeit szeretném bemutatni a médiarendszerek normatív összehasonlításának tükrében.

**A legitimitás ára - A versengő autokráciák gazdasági teljesítményének legitimációs hatásai
Oroszország, Ukrajna és Törökország összehasonlításában**

Milyen befolyással bír a gazdasági teljesítmény a versengő autokráciákra? Valójában csak addig képes egy ilyen rezsimtípus fenntartani a népszerűségét és megnyerni az állampolgárjait, amíg azok egyéni jómódjuk bővülését is látják politikai jogaik bizonyos szintű csorbításáért cserébe? Előadásomban többek között ezekre a kérdésekre keresem a választ. Törökország, Ukrajna és Oroszország rezsimjeinek mélyreható elemzésével.

Elméletek és elképzelések a regionális integráció megvalósításáról Eurázsiaiban

Az előadás célja, hogy szekunder kutatás keretében feltérképezze és tömören bemutassa az eurázsiai integrációról szóló korábbi és aktuális forrásokat. A téma időszerűségét adja a térség országainak különböző céloktól vezérelt geopolitikai aktivitásának jelentős erősödése az utóbbi években. Az elméleti alap és gyakorlati megvalósítások áttekintését követően kerül megvizsgálására, hogy a Szovjetunió szétesése óta milyen írások születtek, amelyek az eurázsiai integráció megvalósítási lehetőségeit helyezik középpontjukba, tágabban vagy szűkebben értelmezve a régió kiterjedését. A tanulmány ez alapján kiemelt figyelmet fordít az Oroszországot vizsgáló munkákra. Oroszország térvessztése, és sikertelen integrációs törekvéseihez kapcsolódva további jelentős szereplők kerülnek kiemelésre, így az Európai Unió. A tomboló ukrán-orosz háború és annak lehetséges következményei is megjelennek az attitűdök és szövetségek formálásában. A legsikeresebb stratégiát mégis Kína folytatta az utóbbi években, emiatt a prezentáció egyik konklúziója is, hogy bár fontos szerep jut a régió többi államának, különösen az EU-nak és Oroszországnak, viszont Kína egyértelműen élen áll a régió dominálásért folytatott küzdelemben.

Bevándorlás mexikói szemszögből

Az Amerikai Egyesült Államok az évek múlásával a nyugati kultúrában gyökerező, túlnyomórészt fehér lakosságból egy olyan társadalommá vált, amelyben faji és etnikai kisebbségek sokasága él. A századfordulótól kezdve egyre gyakrabban olvasni az Egyesült Államokban élő latínókról. A latínók az USA-ban a jelenleg legaktívabban gyarapodó népcsoport. A csoporton belül érdemes megvizsgálni a mexikóiak helyzetét, ugyanis a mexikói bevándorlás egyre jelentősebb jelenség napjainkban, mivel jelenleg az USA külföldön született lakosainak több mint 25 százaléka mexikói. Az Egyesült Államok történelme során a bevándorlást gyakran rendkívül kedvezőnek és az ország örökségének fontos részének tekintették. Vajon ez ma is így van? Min kell egy bevándorlónak keresztül menni, hogy elérjen a USA- Mexikó határra? Hogyan alakul azok élete, akik átlépnek a határon? Az odavezető út a nehezebb, vagy az integráció az Egyesült Államokban?

Menaker Angelika

Az indiai vaisésika-nyája filozófiai iskola és a görög atomisták

Előadásomban két ókori filozófiai irányzat legfőbb tanainak ismertetésére és összevetésére vállalkozom. Elsőként a hat darsana (klasszikus hindu filozófiai iskola) közül a vaisésika-nyája természetbölcseletéről, lételméletéről ejtek szót az alapkategóriák vizsgálatával. Ennek kapcsán olyan tartalmak kerülnek felszínre, amelyeket érdemes összehasonlítani preszókratikus görög filozófusok (főként Empedoklész, Démokritosz, Leukipposz) elgondolásaival. Néhány ilyen fogalom: vaisésika és görög atomizmus (ind anu – gr. athomos), ind guna (kvalitás) – gr. minőség, ind karma – gr. mozgás, ind abháva (a nem-levőség kategóriája) – gr. üresség. Ezt követően az érzékelés mibenlétét, a világ megismerésének lehetőségeit tárgyalom szintén kontrasztív módon. A hasonlóságok és különbségek felvázolásával lehetőség nyílik e kétféle szemlélet mélyebb megértésére.

Kulcsszavak: korai hindu filozófia, preszókratikus filozófusok, atomizmus.

A Hétköznapi és Nyilvánvaló

Jacques Derrida, és Roland Barthes filozófiája kiegészítve chan buddhista módszertannal segíthet minket tetten érni a tévképzeteinket, előítéleteinket. Mind Derrida, mind Barthes filozófiája, mind a chan buddhizmus a kommunikációban használt jelek gondolkodás formáló hatásával foglalkoznak. A jelek ugyanis felosztják a világot duális ellentétpárookra, befolyásolják a gondolkodásunkat, érzékelésünket, érzelmeinket. Mindezek együtt alakítják az elvárásainkat, előítéleteinket arról mi valóságos, és mi fikció. A jelek ehhez hasonlatos módon alakítják mítoszainkat is. A mítoszaink pedig nem a valósággal, sokkal inkább a világról alkotott elképzeléseinket tartalmazzák, mi pedig feliratkozva különböző mítoszokra számtalan csoportra szakadunk. Ezen rendszereknek megvannak a sajátos megoldásai arra, hogy a jelek megzavarásával feloldják a mítoszaink által rögzült tévképzeteinket. A Chan spontaneitással, humorral, nyelvjátékokkal küzd ezen problémák ellen, viszont optimista kicsengése kiutat is mutat a jeleink által létrehozott mítoszok világából. Amennyiben lehetséges egy kiút, ezen módszerek egymást erősítve teremthetnek egy olyan hozzáférhető, populáris műfajú filozófiát, ami segíthet az embereknek könnyed önreflexiót nyújtani a saját rögzült narratíváikra.

A filozófia mint életpraxis - A bölcselet terápiás megközelítése

A filozófiát sokan egy elefántcsonttoronyba zárt akadémiai diszciplínának gondolják, melyet csak kevesen érthetnek. A laikusok sokszor úgy vélik, a bölcseleti hagyomány elvont, absztrakt, megfoghatatlan, rosszabb esetben teljességgel haszontalan dolgokkal foglalkozik, melyek semmilyen szinten nem befolyásolják a hétköznapi emberek életét. Előadásomban én éppen ennek az ellenkezőjét kívánom bemutatni és amellett érvelek, hogy a filozófiatörténetben jelentősek azok a visszatérő mintázatok, amelyek szerint a bölcselet egy sokkal emberközelibb, minden ember számára hasznos, személyes megéléseket biztosító életpraxis és lelki gyakorlat, végső soron terápia. Ezen tézisem alátámasztásához röviden bemutatom azokat a filozófiai iskolákat, amelyek a bölcseletre életvezetésként tekintettek, kitérek azon irányzatokra, amelyek praxis orientáltak voltak és olyan gondolkodókat is felvonultatok, akiknél az emberi szubjektum meghatározó szerepet játszott. Tézisemben hangsúlyos szerepet kapnak a hellén iskolák (így például a sztoikusok, az epikureusok és a cinikusok), az egzisztencializmushoz sorolt gondolkodók (különös tekintettel Martin Heidegger és az egzisztencializmus előképének tekinthető Arthur Schopenhauer és Friedrich Nietzsche) és a kortárs megközelítések (köztük az ELTE Elpis folyóirat praxis-vitájának tanulságai). Szót ejtek továbbá a filozófiai tanácsadás és a filozófiai kávéház jelenségéről is. Elemzésemben elsősorban, de nem kizárólag Karl Jaspers és Pierre Hadot gondolataira támaszkodom.

Az akaraterő mítosza - Az önkontroll naiv pszichológiai modelljének problematikája buddhista szemszögből

Aki tett valaha újévi fogadalmat, valószínűleg tisztában van azzal, milyen nehéz megtartani azt: egy gyakran idézett felmérés szerint február második hetére az emberek 80%-a már felhagy az életmódváltással. De mi lehet ennek a nagyfokú kudarcnak az oka? Egy másik kutatás — amely 200 újévi fogadalmat tevőt követett több mint két éven át — megállapította, hogy a legtöbben az "akaraterő hiányát" okolták. Az akaraterő gondolata az önkontroll mechanizmusát magyarázó naiv pszichológiai modellünk központi eleme. Az empirikus bizonyítékokon alapuló pszichológiai intervenciók azonban jellemzően nem hivatkoznak erre a fogalomra, hanem ehelyett egy olyan alternatív modell irányába mutatnak, amelyet a buddhisták évszázadok óta használnak, és amely mellett nyugaton is — David Hume óta — egyre inkább érvelnek elmefilozófusok. Ez a "felülről lefelé" irányuló megközelítés helyett — ahol egy "végrehajtó én" irányítja az "alacsonyabb" vágyakat — egy "horizontális" megközelítésre alapul, ahol párhuzamos "vágy-hit-komplexumok" versengenek a dominanciáért. Tanulmányomban az akaraterő nemlétét alátámasztó filozófiai érveket mutatok be, valamint azt vizsgálom, hogyan működhet az önkontroll e fogalomra való hivatkozás nélkül. Bemutatom, hogy az akaraterő gondolata elválaszthatatlan a "szubsztanciális én" iránt táplált hittől, sőt, valójában egy narratív eszköz, amelyet (hamis) identitásunk megkonstruálására használunk. Emiatt az akaraterőben való hit problematikus a buddhizmus gyakorlata szempontjából, valamint akadályt jelenthet a hatékony önkontroll gyakorlásában is.

Műanyag Buddhizmus - A mindfulness és a buddhista etika szerepe az edukációban, valamint a műanyagszennyezéssel kapcsolatos környezeti katasztrófa válsága

A közoktatásban kulcsszerepet játszik mind a műanyagszennyezés hatásának és következményeinek, valamint az éghajlatváltozásban betöltött szerepének (anyagi világ), mind pedig a buddhista erkölcsi alapú mindennapi odafigyelésnek (szellemi világ) és a műanyagszennyezés fogyasztásának helyes megértése. Ez az elképzelés a belső én (szükségletek - motiváció - cselekvés - erkölcs) és a másokhoz való viszony (a viselkedés következményei és hatása) újragondolására kíván rávilágítani a természetet, a környezetet, a kozmoszt, a végső valóságot, a magasabb életcélt magában foglaló összefüggéseken keresztül. De ne feledjük, a tettek számítanak és az egyéni felelősség, tudatosság, hisz az egyén hiába buddhista, még lehet környezet szennyező, illetve lehet gyakorló-törekvő és eikusan fogyasztó és környezet óvó. Ahogy ezt az előadás anyaga is bemutatja, ebben a globális serpenyőben, - amit a Földnek is nevezünk- a helyesen törekvő és a gyermek is.

Osztatlan közös tulajdon? Micsoda? - A közös tulajdon sajátosságai nemcsak jogi szemüvegen keresztül

A történelemben sok jogintézménynek az alakulása érdekes: kiváltképp az osztatlan közös tulajdoné. Kialakulásától kezdődően ennek a klasszikus értelemben véve magánjogi jogintézménynek – vagyis az ugyanazon dologon fennálló tulajdonjog meghatározott hányadrészek szerinti megosztásának több személy között – a szabályozásában szinte alig figyelhető meg változás. A közös tulajdon radikális módosulása a rendszerváltozás utáni privatizációhoz köthető, annak egy sajátos tárgyához kapcsolódóan: a magyar állampolgárok a rendszerváltás óta eltelt évtizedekben és napjainkban különböző ingatlanokat vehettek és vettek magántulajdonba. A privatizációs folyamatok gyors lebonyolítása érdekében az egykor szövetkezetekbe bevitt és kárpótlási vagyont nagy mennyiségben közös tulajdoni formában szolgáltatták vissza, különösen termőföld-ingatlanok esetében. A jogalkotó a rendszerváltás óta helyez különösen nagy hangsúlyt az osztatlan közös tulajdon szabályozására, kiváltképp annak megszüntetési kérdéseire, a rendszerváltozáskor kialakult jogbizonytalanság megoldására – gondoljunk például az Országgyűlés által 2022 decemberében elfogadott törvénycsomagra. Ennek oka többek között a közös tulajdon mögötti társadalmi értékrend, amely elsősorban a termőföldön fennálló közös tulajdon védelme mögötti közérdek. Hogyan és pontosan miért szükséges szabályozni ezt az alapvetően polgári jogi intézményt? Erre a kérdésre keressük az előadásban a választ. Az előadás célja az Új Nemzeti Kiválóság Program támogatásával végzett kutatás eredményeinek feltárása: az osztatlan közös tulajdon fogalmát, viszonyait ismertetni polgári jogi szempontból, különös tekintettel a megszüntetéssel kapcsolatos szabályozásra.

A kötelező szavazás elméleti megközelítése

Az előadás alapját képező munka a kötelező szavazás intézményének elméleti megközelítéséről szól, különösen két főkérdésre keresve a választ. Először is arra, hogy hogyan igazolható a kötelező szavazás igazságossága a huszonegyedik századi egyén és társadalom viszonylatában. Másodszor, megalapozott-e az abbéli remény, hogy a kötelező szavazás a populizmus hatékony ellenszere. A témaválasztás relevanciáját bizonyítja a populista erők globális viszonylatban észlelhető előretörése, illetve az a körülmény, hogy ezen jelenségekre adható lehetséges válaszként csak mostanában kezdte a szakirodalom komolyan fontolóra venni a kötelező szavazás intézményét. Először magát a kötelező szavazás jelenségét járom körbe, majd kitérek a szorosan kapcsolódó témák egymáshoz és intézményhez való viszonyának elemzésére. Ezt követően a liberális demokrácia megítélésének változására irányítom a figyelmem, a későbbiekben ráközelítve az egyén és a politika viszonyára, hogy aztán megkíséreljem társadalmi igazságtalanságokon keresztül új megvilágításba helyezni az intézményt. Végül a demokrácia önvédelmét helyezem górcső alá, hogy a második alapkérdésre adható válaszhoz is közelebb kerüljek. Ebben segítségemre a militáns demokrácia elmélete siet, amelyet a többi önvédelmi úttal szintetizálva igyekszem továbbfejleszteni. Konklúzióm, hogy a kötelező választási részvétel nemcsak igazságos az egyén szempontjából, hanem egyben informáltabb, aktívabb, népuralom iránt elkötelezettebb politikai közösséghez is vezet ideális körülmények mellett, így alkalmas a demokrácia önvédelmi céljának szolgálatára is.

Az Országgyűlés a rendszerváltozás tükrében

A kutatásom, előadásom középpontjában az Országgyűlés áll, a rendszerváltozás időszakában. Az előadásom elején elemzem a népszuverenitás, a hatalommegosztás és a parlament fogalmát és funkcióit, valamint a történelmi magyar országgyűléseket is – 1848-tól. Figyelmet szentelek az 1949. évi XX. törvény (a kommunista rendszer alkotmánya) Országgyűléshez kapcsolódó részeinek, az 1989 előtti módosításainak, illetve az 1985-1990 közötti parlamenti ciklus és a békés átmenet időszakának is. Előadásomban kitérek az Ellenzéki Kerekasztalra, a Nemzeti Kerekasztalra, valamint a rendszerváltozás legjelentősebb törvényeire, valamint a köztársaság kikiáltására is. Az előadásomban analízálom az alkotmány módosításáról szóló 1989. évi XXXI. törvényt, kiemelten az Országgyűlésre vonatkozó részeit, a magyar „alkotmányos forradalom” jellemzőit, illetve kiemelten foglalkozom az 1990-1994 közötti Országgyűlés működésével és funkcióival. Ehhez kapcsolódóan megvizsgálom a parlamenti jognak, a „törvénygyár” megnevezésnek, a frakcióknak, a bizottságoknak, a parlamenti televízió közvetítéseknek, az Országgyűlés Hivatalának, illetve a képviselőknek a helyzetét is. Az Országgyűlés elemzése mellett kitérek majd az 1985-1990 és az 1990-1994 közötti parlamenti Házzsabályra is.

Gyűlöletbeszéd a közösségi médiában

Az internet, majd a közösségi médiaplatformok megjelenése és elterjedése a nemzeti, illetve a regionális jogalkotókat addig páratlan kihívások elé állította. Amellett, hogy a véleménynyilvánítás szabadságához fűződő jog gyakorlása az új platformoknak köszönhetően egyszerűbbé vált, mint valaha, az éremnek – mint a legtöbb innovatív megoldás esetén – itt is két oldala volt. Az információáramlás soha nem látott mértékű gyorsulása egyben azt is eredményezte, hogy egyes káros magatartási formák az online térben is megjelentek. E jelenség egyik legfontosabb manifesztációja az internetes gyűlöletbeszéd, amelynek offline változata is számtalan jogalkalmazási kérdést vet fel, a közösségi média jellegéből adódó sajátosságok azonban ennél is kérdésesebbé teszik a helyes normatív megközelítés kidolgozásának mikéntjét. Ugyan elmondható, hogy a kezdeti, libertariánus megközelítéshez képest a jelenlegi szabályozás jelentős eredményeket ért el az online gyűlöletbeszéd visszaszorításával kapcsolatban, alkalmazhatóságát tekintve mégis újabb és újabb hiányosságok merülnek fel, és a közösségi médiaszolgáltatóknak tulajdonított felelősség is egyre inkább növekszik; napjaink fontos geopolitikai eseményei egyértelművé teszik, hogy egy elhibázott normarendszer bizonyos körülmények között egész közösségek életét fenyegetheti.

Női sorsok és szereplehetőségek Jókai Mór "Az arany ember" című regényében

Jókai Mór *Az arany ember* című regénye a klasszikus magyar irodalom egyik kanonikus alkotása, amely hosszú idő óta része az iskolai tananyagnak is. Előadásomban a regénnyel kapcsolatos, Tóth Krisztinához köthető kortárs irodalmi-társadalmi vita apropóján megkísérlem jellemezni a szöveg nőalakjait és az általuk betöltött társadalmi szerepeket. Az irodalomtörténeti és kultúrtörténeti kontextus ismeretében megállapíthatjuk, hogy Jókai korához képest rendkívül haladó álláspontot képviselt a nőkérdésben, mind kritikus, mind szépírói tevékenységében. Előadásomban ennek a kontextusnak a rövid ismertetése után igyekszem bemutatni és cáfolni azt az értelmezési paradigmát, amely Jókai hőseit egyéniség nélküli típusoknak tételezi ezáltal elvetve jellemezhetőségük lehetőségét. Következtetésem szerint a szövegben szereplő nőalakok látszólagos egyoldalúságát, amely a 21. századi kritika alapját adja, a narrátori technikában kell keresni, amely a történet jelentős részében egy férfi perspektívájából, a regény címszereplője, Timár Mihály fokalizálásával ábrázolja a szövegben szereplő női alakokat és szereplehetőségeket. Ennek ellenére a cselekményből rekonstruálható egy olyan narratíva is, amely *Az arany ember* világában létező egyének társadalmi szerepekbe zártságát hangsúlyozza, amely alól a szöveg férfi szereplői sem kivételek. A regény férfi alakjai egy olyan társadalmi elvárásrendszerrel szembesülnek, amelyből való kilépés vagy az elvárásrendszer vállalásának lehetősége következtetésem szerint éppen a regény nőalakjaihoz köthető.

Álom és emlékezés Babits Mihály "A gólyakalifa" című regényében

A hasonmás történetek mindig a lélek kettősségét, illetve a lélekről való gondolkodást mutatják be, más-más szempontból. Ide sorolhatjuk Robert L. Stevenson Dr. Jekyll és Mr. Hyde különös esetét vagy Oscar Wilde Dorian Gray arcképét. Azonban Babits Mihály 1913-ban kiadott, A gólyakalifa című regénye, mégis meglepőnek számított a hasonmástörténetek között. Számos azonosságot is fel lehet ismernünk, amiket több szakirodalom is tárgyal, mégis Tábori Elemér alakja és a két másik regény főhőse, Dorian Gray és Dr. Jekyll, több szempontból is eltérnek, a gondolkodásmód és az állapotukhoz való viszony terén. Tábori Elemér kitűnik az állapotáról való vélekedéséről, hiszen, ahogy számos szakirodalom meg is jegyzi, a főhős betegségként definiálja a tragikus helyzetét. Tábori Elemér álma valóságosságáé is különös módon van bemutatva. Sok szakirodalom más-más szempontrendszer szerint elemzi, a pszichoanalízis, nyelvelmélet, narratológiai elemzési módok is feltűnnek. Több tanulmány is Freud elméleteit tárgyalja a regény értelmezése céljából, azonban a modern pszichológia más megvilágításba tudja helyezni Tábori Elemér álmának elemzését, megfejtését.

Megpezsduült az élet, nyálát freccsentette a hasnyálmirigy.” - Határ Győző emigrációt megelőző pályaszakasza (1945-1956) és a befogadástörténet problémái

Előadásomban bemutatott kutatásom fókusza Határ Győző (1914-2006) emigrációt megelőző alkotói korszakának prózai szakaszára irányul, különös tekintettel az alábbi művekre: Eumolposz, avagy a hazudozás zsoltára és Anibel. Az előadásban mellett érvelek, hogy Határ Győző prózai életművében elkülöníthető egy szűk csoportja a regényeknek, amelyek számos ponton kapcsolódnak egymáshoz és a Határ-oeuvre általam vizsgált periódusához. A regények összehasonlítását a recepció életműre irányuló elrendezési kísérletei alapján; valamint szövegközpontú elemzéssel végeztem el az alábbi szempontok szerint: (1) keletkezési körülmények; (2) szövegszerveződési sajátosságok; (3) poétikai-stilisztikai; és (4) tematikus-motivikus jegyek. Alapvetően a regények irodalomtörténeti és történeti kontextusából indulok ki, így a „hároméves” magyar irodalom, továbbá a nyugati magyar emigráció és Magyarország változó viszonyát vizsgálom, emellett kitérek a nyolcvanas éveket követő „újrafelfedezés” időszakára is – amikor Határ Győző művei fokozatosan kiadásra kerültek itthon, és megkezdődhetett az életmű hazai befogadástörténete. Az előadásban kitérek a nyolcvanas évektől megélénkülő Határ-recepció és a kritikai diskurzus ellentmondásaira és problémáira is. Úgy gondolom, hogy e tágabb kontextus ismertetése szükséges az életmű mélyrehatóbb vizsgálatához, az összefüggések közelebbi megértéséhez.

Az "Iskola a határon" és a tömegpszichológia

Előadásom Ottlik Géza korszakosnak tartott regénye kapcsán vizsgálja a 5-8 korosztályban létrejött csoportdinamikákat, miközben megpróbálja megkérdőjelezni az elemzők, tanulmányírók és kritikusok állításait (például, hogy létezik „helyes” magatartásforma ilyen szituációban). Továbbá egyfajta kitekintést próbál adni a világháború utáni egzisztencialista filozófiára is.

A transzcendencia megtalálása Tandori Dezső "Töredék Hamletnek" című kötetének "Egy part kövei" című ciklusában

Tandori Dezső első, Töredék Hamletnek című kötete 1968-ban jelent meg, ezáltal pedig – hogy Fogarassy Miklós Tandori-kalauzát idézzük: „költészettörténeti esemény történt”, melyet Tarján Tamás is úgy emleget, mint a magyar líra újabb történetének egyik fordulópontját. Tandori első művével tudatos és radikális lépésekkel jelenik meg a magyar lírairodalom színpadán, megteremtve egy új poétikai szemlélet alapjait alig több mint félszáz töredékes, többségében pár soros, 1959 és 1968 között született költeményével. Ezekben a versekben Tandori kérdéseket fogalmaz meg: az adott irodalomtörténeti pillanat költészeti válságának készítésére azt, hogy lehet-e még egyáltalán verset írni akkor, mikor úgy fest, már mindent megírtak; Wittgenstein nyelvfilozófiájának hatására a nyelv teljesítőképességére és lehetőségeire, a kortárs egzisztencialista szerzők nyomán pedig a létezésre kérdez rá. Tandori paradoxonokkal teletűzdelt, enigmatikus verseiben ott feszülnek a kimondhatatlan dolgok, az elhallgatások sejtetése, a befejezetlen versek bizonytalansága – egyszóval megannyi töredék. Felmerülhet a kérdés: elképzelhető-e vajon, hogy ezek a töredékek egy bizonyos Egész töredékei lennének? Tanulmányomban a posztszekularizmus filozófiájának talaján állva Martin Buber Én és Te, valamint Emmanuel Lévinas Teljesség és Végtelen című könyvének, továbbá Ludwig Wittgenstein nyelvfilozófiájának segítségével igyekeztem megvizsgálni a Töredék Hamletnek verseit azt a kérdést boncolgatva, hogy milyen új olvasatok lehetőségeit nyitja meg a feltevés, ha a versekben felsejlő másik személyt egy transzcendens entitásként kezeljük.

Büntetés helyett tehetségfejlesztés

A mai iskolások „mások...” Attól, hogy a tanár megjelenik, még nem maradnak csöndben. És ha még a tantárgy sem érdekli őket, ne várjuk a csodát! Ekkor segíthet a következő módszer: órai plusz feladatok bevezetése azzal a feltétellel, hogy mindent le kell jegyzetelni a füzetbe, ami a táblára kerül. Ha a diák magától kér „tehetségfejlesztő feladatot”, és az „üresjáratokban” értelmesen elfoglalja magát, akkor abban az esetben is jár valamilyen jutalom, ha a megoldás helytelen, hiszen értékeljük a befektetett munkát. És természetesen visszakapja javítva, amiből tanulhat. Ám, ha a tanár helyezi elé az óra bármely pillanatában, akkor osztályzatra megy a játék. Ha a gyerek ez esetben rosszul oldja meg a feladatot, akkor legközelebb inkább viselkedik, vagy magától kér, mert elég egyszerű, hogy akkor a rossz válasszal is csak nyerhet. Ha a gyerek jól oldja meg, akkor megtáltosodik, mert rájön, hogy milyen okos. Meg akarták büntetni (tudja ő kimondatlanul is), és mégis milyen jól jött ki belőle! Sőt, érdekelni is kezdi, ami ilyen jól megy neki. Csak azt nem tudja, hogy olyan feladatot kapott büntetésből, amit remélhetőleg képes volt megoldani, hiszen a tanár hetek óta figyelte már... Aztán egyre nehezebbeket kap. Aztán egy órára már nem is elég neki egy... A füzeté is megfelelő. Aztán már legalább a fél osztály kér... A konferencián tanári tapasztalataimat szeretném megosztani a résztvevőkkel.

Kreatív program - Az én filmem mint fejlesztő módszer az autizmus spektrumzavarral élő serdülők életében

A jelen tanulmányban két autizmus spektrumzavarral (ASD) élő serdülő vett részt, amely során egy kreatív filmkészítési folyamat résztvevői voltak. A kutatás fő célkitűzései a két fiú szociális képességeinek, szociális kommunikációjának és érzelemszabályozási képességeinek fejlesztése volt, amelyet a „peer buddy” megközelítés révén hajtottunk végre, melynek célja, hogy a két résztvevőnek a közös munka és egymás segítése révén minél nagyobb lehetősége legyen a fejlődésre. A program során felhasználásra kerültek különböző audiovizuális eszközök, valamint művészetalapú terápiás elemek beemelését is előnyben részesítettük. A videó- és filmkészítés folyamata során megtanulták a videókamera/ fényképezőgép használatát vizuális támogatás és képkártyák alkalmazásával, ezt követően pedig egymásról és saját magukról készített videófelvevételekből, képekből összeállítottunk egy-egy rövidfilmet. Ezt a folyamatot egy terápiás elemekkel történő mozizás, majd egy videókonfrontáció zárta. Az egyszemélyes kísérleti dizájn által a fejlődésmenet folyamatos monitorozását vettük alapul. Az eredmények a változók pozitív irányú fejlődését mutatták ki az összes mért területen.

Környezettudatos építészet - Környezettudatos nevelés

Környezetünk megóvása és helyreállítása a modern világ egyik legégetőbb feladata. Kutatásom alapját az a felvetés képezi, miszerint nem alakult ki egy egységesen környezettudatos generáció, mely nélkül nehéz a világ környezetkímélő átfarmálása. Úgy vélem, egészen kisgyermekkorban, már az óvodában el kell kezdeni a környezettudatos nevelést, ezzel kialakítva a gyermekekben az emocionális érintettségét, megalapozva a tudatos felelősségvállalást. Céloom az építészet összehangolása a pedagógiával, a nevelés és a jövő nemzedékének felnövéseinek elősegítésére.

A Milánói rendelet kölcsönhatásai az igazságos háború keresztény elméleteivel

A Milánói rendelet (313) hatása a katonai szolgálattal, illetve háborúval kapcsolatos keresztény gondolkodásra széles körben vitatott kérdés az erkölcsfilozófia, valamint az egyháztörténelem területén egyaránt. Kutatók, mint Yoder, Bainton, Hays, Hershberger, Cadoux, valamint Clouse mellett érvelnek, hogy a rendelet egyfajta erkölcsi laxizmus kezdőpontjaként tekinthető. Azonban ezek a szerzők nem tettek vizsgálatukban különbséget a keresztény erkölcsi gondolkodás belső (béke felé való orientáció) és külső (ahogy a békét elérni kívánatos) diszpozíciója között. Az előadás vizsgálat tárgyává teszi az igazságos háború elméleteinek kérdését, különös tekintettel a Milánói rendeletre, felhasználva Charles Taylor tengelypontokra (axial points), tengelykorokra (axial ages), valamint társadalmi képzetekre (social imaginaries) vonatkozó elméletét. Tárgyalja azokat a jelentős társadalmi változásokat, amelyeket a Milánói rendelet okozott (tengelypont), hogy bemutassa a kor tudatosságában való változást (társadalmi képzet). Miközben mellett érvel, hogy a Milánói rendelet egy sajátságos értelemben vett tengelypont az igazságos háború (keresztény) elméleteinek evolúciójában, fenntartja, hogy a béke felé való belső elkötelezettség nem esett át változáson. Következően, azáltal, hogy az előadás közelebbi vizsgálat tárgyává teszi a Milánói rendelet korát, új fényt vet a társadalmi változások hatásának kérdéskörére a keresztény igazságos háború elméletek példáján keresztül.

A második mohácsi csata előzményei hadirégészeti leletek tükrében

Harsány-hegyi csata 1687. augusztus 12-én a keresztény szövetséges hadsereg csapatainak elsőprő győzelmével végződött. A méltán elhíresült ütközetet gyakran a második mohácsi csatának is nevezzük, s ekképp emlegették már saját korában is, holott az 1687-es év harci cselekményeit figyelembe véve sokkal találóbb lenne mohácsi csatákról beszélni. A Harsány-hegy lábánál kifejlődött összecsapás a rendelkezésre álló rendkívül gazdag írásos és illusztratív forrásainknak köszönhetően az egyik legalaposabban feldolgozott ütközeté vált, ám jóval kevesebb figyelem irányult a csatát megelőző és követő fegyveres konfliktusokra, amelyek hadszíntérre alakították az egész dél-baranyai térséget. Kutatómunkámban az 1687-es nyári hadjárat harci eseményeire fókuszálok, amelyek kevésbé ismertek ugyan, de intenzitásukat és területi igényüket tekintve évtizedekig hatással voltak a tájhasználat jellegére és a térség településszerkezetére. Új kutatási módszerek bevonásával az írott források által említett helyszínek és a hadirégészeti leletek kapcsolatát vizsgálom, különös tekintettel a lokalizációt elősegítő muskéta- és pisztolylövedékek összehasonlító elemzésére. Előadásomban az alkalmazott morfológiai-metrikus és statisztikai vizsgálatok eredményeit ismertetem, majd kísérletet teszek az egyik legjelentősebb mohácsi környéki ütközet területi lehatárolására.

Hódołtsági török fürdőkkultúra

A török kultúra ikonikus építményei közül a mecsetek után talán a fürdőről esik a legtöbb szó. Ez annak is lehet köszönhető, hogy több maradványai máig megtalálhatóak. Az előadásom alapját Sudár Balázs történész *Török fürdők a hódołtságban* című 2003-as tanulmánya, valamint Evlia Cselebi török világotazó kalandos magyarországi utazásai című mű elemzése adja. Az utóbbi szerzője Evlia Cselebi és tíz kötetes művének két kötete számol be az 1660-1664 közötti, magyarországi utazásáról. A vezérfonalam a mai Magyarország területén található török fürdők leírása. Evlia Cselebi vitatott életrajzának rövid bemutatásán kívül tárgyalom hitelességét forrásként. Ismertetem a különböző álláspontokat a fürdők elterjedtségének okát illetően, alapításukat elhelyezem helyben és időben. A termál-, gőz- és szabadtéri fürdők szerkezeti és működtetési összehasonlító bemutatását követően pedig Evlia Cselebi részletes leírása alapján ismertetem pár reprezentatív budai fürdő felépítését, a használatuk köré kiépülő szokásokat, az egyik alapítási idejének meghatározását övező nehézségeket és a fürdők használatának állítólagos, meghökkentő pozitív hatásait. Céloom, hogy rövid betekintőt adjak a török kultúrába és egy új szemszöget nyújtsak az országban oly elterjedt fürdőről.

Az "élcsapat" emlékezete - 1919-es ceglédi kommunista memoárok elemzése

Az elbeszélő történelem (oral history) létjogosultságát mára nem vitatja a történettudomány, de élénk a vita annak megbízhatóságáról, felhasználhatósági köréről. Az emberi emlékezet nem a legmegbízhatóbb eszköz precíz információk őrzésére – s különösen nem évtizedes távolságból és politikai elvárások terhetől leláncolva. Cegléd város 1919-es történetének kutatása közben bukkantam tizenhárom munkásmozgalmár-interjúra, amelyek az 1918-1919 Cegléden. Tanulmányok és visszaemlékezések (szerk. I. Sándor Ildikó. Ceglédi füzetek 18-19. 1969.) című helytörténeti sorozatban jelentek meg a Tanácsköztársaság 50. évfordulójának tiszteletére. A meginterjúvoltak köre az egyszerű vöröskatonáktól a helyi tanácselnökökig terjed, így számos nézetből rálátást enged a helyi eseményekre. Kiderül a kötetből az is, hogy válogatásról van szó, vagyis a proletárdiktatúrára ötven év távlatából a legjobb fényt vető interjúkat és memoárokat kompilálta a szerkesztő. A város korabeli iratainak és sajtóanyagának ismeretében kérdésfelvetésem rendkívül egyszerű. Mely információk minősíthetők az 1919-es visszaemlékezők történeteiből egyértelműen igaznak, illetve melyek falszifikálhatók? Hol játszik egyértelmű szerepet a Kádár-kor légköre és politikai elvárásai a visszaemlékezésekben? S mindezek alapján mit gondoljunk azon információkról, amelyekről nincsen kontrollforrásunk? A Kulturális és Innovációs Minisztérium ÚNKP-22-3 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

Algoritmusalapú BIM-modell készítés és tervezésoptimalizálás fókuszáltan az építéshelyi védőkorlátok elhelyezésére

Ezt a kutatást a BIM SKILLS LAB kutatócsoport végezte az "Tématerületi Kiválósági Program" keretében. A kutatás célja a épületinformációs modellek használatával a leesés-védelmi rendszerek javítása és a digitális környezet használatának bővítése. Az elkészített algoritmus vizsgálja az épületek szerkezeti rendszerét, megkülönbözteti a földem széleket a belső áttörésektől, ezt követően osztályozza őket méret alapján. A szükséges információk és geometriák az Autodesk Revit szoftverben készített natív BIM modelből származnak. A kutatás mutatja, hogy algoritmusok használatával a veszély zónák azonosítása és a leesés-védelmi eszközök tervezése az építési területen egyszerűbb és pontosabb. A fejlesztés támogatja a baleset megelőzést és lehetővé teszi a veszélyzónák valós időbeli megjelenítését AR környezetben is.

Kvantumkémia gyakorlati alkalmazásai - Az ösztrogén fehérje katalizált átalakulása

Régen, a gyógyszerkutatás a test belsejéhez képest vakon történt. Ezt a számítógépes modellek megváltoztatták, utat nyitva a racionális gyógyszerkutatás irányába. A HSD17B1 fehérje koncentrációja pozitív korrelációt mutat a mellrák kialakulásában, így annak működésének megismerése segít különleges molekulák tervezésében, melyek szelektíven visszaszorítják a rosszindulatú folyamatokat minimális mellékhatással. Ahhoz, hogy ezt megtegyük bonyolult kvantummechanikai modelleket kell felépítenünk - s nincsen olyan számítógép, mely képes lenne a szükséges számolásokat megoldani realisztikus idő alatt. Az által, hogy a problémát rétegesen közelítjük meg - felismerve mi az ami kémiailag fontos, mi pedig a kémiailag elhanyagolható - a lehetetlent megoldhatóvá tesszük. Ez az ONIOM séma. Kutatási témámban egy ONIOM modellt próbálok felépíteni, hogy segítségével megkapjam a molekulaszervezetét a reaktánsoknak, termékeknek s a köztük lévő intermedierek s átmeneti állapotoknak. Ezen szerkezetek ismeretében lehetőség nyílik azoknak relatív energiáinak termikus korrekció melletti kiszámítására, s ezen energiák tudatában pedig a kémiai mechanizmus feltérképezésére, annak szerkezettől való függésének megismerésére. Továbbá, általános információt szerezhethünk, hogy mely egyszerűsítéseket tehetjük meg hasonló rendszerek számítógépes modellezésénél az idő költség csökkentésének nevében a pontosság vesztese nélkül.

Policiklusos aromás szénhidrogén lebontó baktériumok izolálása

Napjainkban a folyamatos ipari fejlődés következtében nagy mennyiségben használunk kőolajat, illetve származékait, melyek nagy környezeti kockázattal járhatnak. Ilyen kőolajszármazékok közé tartoznak többek között a policiklikus aromás szénhidrogének. Ezek talaj, illetve talajvízbe kerülve képesek elszennyezni az adott területet, amely ezáltal alkalmatlanná válhat a használatra. A szénhidrogénnel szennyezett területek kármentesítése biológiai módszerekkel környezetkímélőbb megoldást jelenthet a legtöbb fizikai és kémiai eljárással szemben. A bioaugmentáció egy olyan bioremediációs eljárás, amely során a szennyezett területre specifikusan az adott szennyezés bontására alkalmas mikroorganizmust juttatnak ki. Célul tűztünk ki olyan PAH bontásra alkalmas baktérium izolálását, ami igazoltan képes az antracén vagy fenantrén bontásra, a továbbiakban pedig felhasználható legyen oltóanyagként. A PAH-okra jellemző, hogy a talaj szemcséihez tapadva találhatók meg a szennyezett közegben, így a PAH bontó mikroorganizmus izolálása célszerűbb talajmintából. A kutatómunka során négy szénhidrogénnel szennyezett területről származó mintából kísérletünk meg PAH bontó baktériumot izolálni, amely során az igazoltan szennyezést bontó baktériumokat molekuláris biológiai módszerekkel határoztuk meg.

Madarakon élősködő parazita atkafaj(ok) vizsgálata Magyarországon

Jelen vizsgálatom célja egy hazánkban élő parazita, a *Blankaartia acuscutellaris* atkafaj alaposabb megismerése. E fajról még nem született részletes vizsgálat, dolgozatomban az említett ízeltlábúval kapcsolatban új ismereteket tártam fel. Kutatásomat az MME Gyűrűző és Vonuláskutató Szakosztályának önkéntes madárgyűrűzőinek adatai, valamint saját mintagyűjtéseink alapján végeztem el. Mintavételi helyszínként a Fertő-Hansági Nemzeti Parkban található Mekszikópuszta CES-pont szolgált, a három mintavételi időszakban (2022. június 28-30.; augusztus 3-6.; szeptember 4. és 8.) összesen 23 énekesmadárfaj 648 egyedét fogtuk be. Az ízeltlábúak preparálását és identifikálását az Agrártudományi Kutatóközpontban végeztem el. Az Állatorvostudományi Kutatóintézetben molekuláris biológiai technikákkal ízeltlábúak által terjesztett vírusokat próbáltunk kimutatni az említett atkafajból. Ezek a patogének a következők voltak: Nyugat-Nílusi vírus (WNV) lineage 1, WNV lineage 2, Usutu vírus (USUV) és Sindbis vírus (SINV.) Megállapítottam, hogy jelenlegi ismereteink szerint Magyarországon 12 madárfaj érintett a *Blankaartia acuscutellaris* által okozott fertőzésben, ezek közül 4 faj esetében e vizsgálat mutatta ki először az atkafertőzésre való fogékonyágukat. Kimutattam, hogy a fogékony fajok közül a barkóscinege (*Panurus biarmicus*) szignifikánsan a legfertőzöttebb (prevalencia: 63,6%). A barkóscinegék korosztályai között szignifikáns különbséget találtam a fertőzésszámok között, az elsőéves, fiatal egyedek (84%-uk fertőzött) ugyanis nagyobb mértékben parazitáltak, mint az adultok (57%-uk fertőzött). Dolgozatomban rámutatok arra, hogy a barkóscinegénél tapasztalt fertőzésszámok valószínűleg szinkronban vannak a parazita életciklusával, ugyanis míg júniusban és augusztusban magas a prevalencia (82,7% és 86,0%), ősszel egyetlen atkás egyed sem fogtunk. A patogénkeresés céljából végzett valós idejű RT-PCR vizsgálatok a dolgozat elkészültéig 100%-os negativitással zárultak (ez 35 WNV és USUV, valamint 26 SINV mintát jelent). További kutatásokra van szükség ahhoz, hogy részletesebben megismerjük a *Blankaartia acuscutellaris* szerepét a mikropatogének természetes ciklusaiban, illetve az atkafertőzés gazdaegyedek fitneszére gyakorolt hatását.